

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ



Ο ΒΑΣΙΛΗΑΣ ΔΑΒΙΔ

Ἡ χορωδία Ἀθηνῶν εἶχε τὴν εὐτυχία νὰ πλουτίσῃ τὴν ἐφετεινὴν σαιζὸν μ' ἕνα ἔργον σύγχρονης μουσικῆς τοῦ ὁποίου ἡ ἀξία δοκιμάστηκε σ' ὅλον τὸν κόσμο σ' ἐπανειλημμένες ἐκτελέσεις καὶ στερεώθηκε παντοῦ ἔτσι, ποὺ ν' ἀκούεται πιὰ ἡ μουσικὴ του σὰν ἕνας θριαμβευτικὸς ἐπινίκειος παιάν.

Τὴ γενικὴ καὶ συνεχῆ αὐτὴν ἐπιτυχία του χρωστεῖ τὸ ἔργον πρὸ πάντων στὴν αὐθόρμητη ἐντύπωση, ποὺ ἀφίνει ἡ μουσικὴ αὐτὴ ποὺ μὲ ἀναμφισβήτητη εὐστροφία, παρακολουθεῖ εἰς ἀναλογίαν ἐναλλαγῶν τὴ σταδιοδρομία τοῦ Δαβὶδ μ' ὅλες τὶς ἀντίθετες μεταξύ τους περιπέτειές της. Ἔτσι κατορθώνει ἀπὸ τὶς πρῶτες νότες ν' ἀποδώσῃ τὴν παράξενη ἐκεῖνη μοιραία ἀτμόσφαιρα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ὁρίσκει πάντα ἀκριβῶς τὸν τόνο ποὺ ἀπαραιτήτως χρειάζεται γιὰ νὰ τὴν δυναμώσῃ καὶ νὰ ζωντανέψῃ τὶς λαμπρὲς σκηνές της μὲ ὅλες τους τὶς ποικιλίες καὶ ἂς ἔχουν περάσῃ αἰῶνες ὁλόκληροι ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ διαδραματίσθηκαν.

Μιὰ ὡραία ἀπόδειξις τῆς ἀλήθειας, ὅτι: εἶνε δυνατὸν ν' ἀποδοθῇ ὁ ἀληθινὸς χαρακτὴρ ἀρχαίων χρόνων μὲ τρόπον καὶ μὲ μέσα νεωτεριστικώτατα, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ προσφύγωμεν σὲ ἀρχαϊκὲς ἀπομιμήσεις. Φτάνει νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴν ὑπόθεσι μιὰ πραγματικὰ δημιουργικὴ φαντασία.

Καὶ ἀναντιρρήτως ἕνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα μυστικὰ τῆς ἀφάνταστης ἐπιτυχίας ποὺ ἔχει ἡ μουσικὴ αὐτή, εἶνε τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν χάνεται σὲ λεπτομέρειες, ἀλλ' ἀπεναντίας εἰσδύει ἕως τὸ βάθος τῆς οὐσίας, τὴν ὁποίαν περιγράφει συντομώτατα ἀλλ' ἴσως ἀκριβῶς γι' αὐτὸ μὲ μίαν πλαστικότητα ποὺ κάνει τρομερὴν ἐντύπωσι. Μουσικῶς δλα παρουσιάζονται σὲ μιὰ φόρμα—γιὰ νὰ ποῦμε ἔτσι—λιγόλογη, σχεδὸν λακωνικὴ ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἀοριστίες. Ὁ ἀκροατὴς μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ κυριολεκτικῶς ἀναγκάζεται νὰ προσηλωθῇ στὸ κυριώτερο σημεῖο, σ' αὐτὸ «περὶ τοῦ ὁποίου ἀκριβῶς πρόκειται» γιατὶ ὁ Συνθέτης μὲ ἱκανότητα ψυχολόγου διεγείρει τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον πάντα ἐκεῖ ποὺ ὑπάρχει λόγος ἐνδιαφέροντος καὶ ἡ προσοχή του ἔτσι δὲν σκορπίζεται, δὲν κουράζεται ἄσκοπα.

Θὰ περιοριστῶ νὰ ὑπενθυμίσω τὶς ἀπαλὲς συγχορδίες ποὺ στὴν εἰσαγωγὴ σὲ δυὸ μονάχα μέτρα δίνουν τὴν πιστὴν εἰκόνα τοῦ ἤρεμου τοπίου, ὅπου ὁ Δαβὶδ, βόσκει τὰ πρόβατά του.

Ἡ τὴ θαυμασία αἰθέρια μελωδία τοῦ ψαλμοῦ τοῦ Δαβὶδ: «Ἂν εἶχα 'γὼ φτερὰ» ποὺ ἀποδίδει τόσο καλὰ τὴ σιγανὴ ὥμορφη θλίψι τῆς ἀνεκπλήρωτης ἐπιθυμίας.

Ἡ τὴν ἐντελῶς ἑβραϊκὴ μελωδία τοῦ «θρήνου τῶν γυναικῶν», ὅπου τὸ μονότονο παράπονο κάνει τὴ σκηνὴ αὐτὴ ὁλοζώντανη, χτυπητή, πραγματικότητα.

Ἔπειτα, μίαν ἀπὸ τὶς ὡραιότερες ἀσφαλῶς στιγμὲς τοῦ ἔργου γενικά: «Ἡ στέψις τοῦ Σολομῶντος». Μὲ εἴκοσι μέτρα μονάχα ἡ ὀρχήστρα ἐσχεδίασε ὁλόκληρη τὴν κατάστασι. Μιὰ μελωδία γεμάτη ἀπὸ μεγαλοπρέπεια, καθαρή, ἐντελῶς πνευματική, μὲ μιὰ θεία ἐντελῶς γαλήνη καὶ ἠρεμία σὲ συγχορδίες ἀνεπαίσθητα ἐναλλασσόμενες, συνοδεύει τὴν ἐπίσημη τελετὴ τῆς στέψεως.

Καὶ οἱ σπαρακτικοὶ τόνοι ποὺ μοιρολογοῦν τὸ θάνατο τοῦ Δαβὶδ, τὸ μεγαλειῶδες, τὸ λαμπρὸ ἐκεῖνο «Ἀλληλούϊα» καὶ ἕνα πλῆθος ἀκόμα λεπτομερειῶν, ποὺ δὲν μπορῶ νὰ ἐκθέσω ὅλες γιατὶ θὰ μοῦ χρειαζόταν διπλάσιος χῶρος τοὐλάχιστον. Ὅλα αὐτὰ βάζουν τὴν θετικώτερη σφραγῖδα τῆς εὐτυχίας στὴν ἔμπνευσι, μιὰν ἔμπνευσι ποὺ προχωρεῖ αὐθόρμητη καὶ ζωντανὴ καὶ δροσερὴ καὶ κρατεῖ ἀδιάπτωτο, ἄγρυπνο τὸ ἐνδιαφέρον ὡς τὴν τελευταία νότα.

Βέβαια ἐξεταζόμενο τὸ ἔργον ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως, παρουσιάζει διάφορες ἐπιδράσεις. Ντεμυσσύ, Φωρέ, Στραβίνσκι, Σοϋμπεργκ καὶ ἡ σκιὰ ἀκόμη τοῦ Χαΐντελ, προβάλλουν καὶ χαμογελοῦν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, χωρὶς μ' αὐτὸ νὰ μπορῇ νὰ ταθῇ ἔστω καὶ γιὰ μιὰ στιγμοῦλα ἐν κινδύνῳ ὁ ἐνιαῖος χαρακτὴρ τοῦ ἔργου.

Γιατὶ τὸ συστηματικὸ μυαλὸ τοῦ Χόνεγκερ κατώρθωσε νὰ λυώσῃ καὶ νὰ χύσῃ ὕστερα ἑνωμένα σ' ἕνα σφιχτοδεμένο σύνολο τὸ δικό του καὶ τὸ ξένο ποὺ δανείστηκε. Καὶ τὸ σύνολον αὐτὸ μὲ τὴν καλοσχεδιασμένη βέβαια φόρμα του, τὴν πρωτοτυπίαν του στὴ μελωδικὴ καὶ τὴν ἁρμονικὴ γραμμή, τὶς γνώσεις τοῦ συνθέτου εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ μυστικὰ τῆς ἐνορχηστρώσεως διατηρεῖ παντοῦ τὴ δική του ἀποκλειστικὴ σφραγῖδα.

Ἡ ἐκτέλεσις ἦταν ὑπόδειγμα πειθαρχίας καὶ ἀκριβείας. Ἡ δυσκολίες τοῦ συγχρόνου ρυθμοῦ καὶ τῆς ἐντονασιόν ποὺ πρὸ πάντων ἐδῶ, ὡς ἀσυνήθιστες, δὲν παρουσίαζαν οὔτε μικρὲς, οὔτε λίγες δυσκολίες, ὑπερπηδήθηκαν ἀπὸ τὴν χορωδίαν Ἀθηνῶν κατόπιν ἐπίμονης, εὐσυνείδητης καὶ μακρᾶς ἐργασίας μὲ δεξιοτεχνικὴν ἑδαιότητα.

Ὁ κ. Βεάκης, μὲ τὸ θαυμάσιο φωνητικό του ὄργανο, τὴν φυσικὴ καὶ ἴσως γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὡραιότερη καὶ ἐκφραστικώτερη τέχνη τῆς ἀπαγγελίας του, τὴν πλουσία φωνή του, ποὺ διατηρεῖ τὴν στρογγυλή της ἁπαλότητα καὶ ὅταν χρειάζεται νὰ κραυγάσῃ ἔδωσε στὸ μέρος τοῦ ἀφηγητοῦ ζωὴ καὶ ἀδρότατη φυσιογνωμία.

Ἀπὸ τοὺς σολίστ θὰ ἀναφέρω πρῶτα-πρῶτα τὸν κύριον Τριανταφύλλου. Ἡ μουσικότης καὶ ἡ εὐγένεια ποὺ πάντα ἔχει στὴν ἀπόδοσί του ὁ μελετημένος αὐτὸς καλλιτέχνης εἶνε πραγόντα ποὺ τὸν εἰδικεύουν γιὰ παρόμοιους ρόλους.

Πολὺ καλαίσθητες ἐπίσης ἡ κυρία Κλειὼ Καραντινοῦ καὶ ἡ δεσποινὶς Λούλα Μαύτα, τῆς ὁποίας βέβαια ἡ φωνὴ γιὰ μεγάλη αἴθουσα δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτούμενη δύναμι καὶ τῆς ὁποίας ἡ ντιζιὸν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐστερεῖτο τῆς ἀναγκαίας σαφηνείας.

Ὁ κύριος Οἰκονομίδης, εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὁποίου ὀφείλομεν τὸ μουσικὸν αὐτὸ σημαντικώτατον γεγονὸς διηύθυνε εὐεργετικώτατα καὶ μὲ πολὺ ταμπεραμάν. Παρουσίασε εὐδιάκριτα καὶ κα θαρὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς πολύπλοκης συνθέσεως ἀπὸ ὅλες τὶς μεριὲς μὲ χέρι βέβαιο. Καὶ ἡ ἠχυγη, ἀκριβὴς καὶ ἐσκεμμένη του διεύθυνσις βοήθησε τὴν ὀρχήστρα καὶ τὴν κωμωδία σὲ μιὰ ἀπόδοσι καθαρὴ, ἀκριβόλογη καὶ ἐν τῷ συνόλῳ της ἀπολύτως εὐπαρουσίαστη.

Ἡ αἴθουσα γεμάτη ὡς τὴν τελευταία θεσσοῦλα, ἐπεδοκίμασε ἐνθουσιωδῶς ἐκτελεστὰς καὶ διευθυντήν.

ALEX THURNEYSSEN